

I QUÈ ÉS AIXÒ DE LA FILOSOFIA?

Professor nou: els alumnes que no em tenen (quan vaig a fer-los una guàrdia, quan els interpel·lo per qualsevol cosa pels passadissos,...) a vegades em demanen: «De què ets professor?».

- De filosofia- responc.
- De filosofia?- em responen- i què és això?

Tal vegada no ho saben ni els alumnes amb els quals aprenem l'assignatura, que sí em tenen de professor. Tal vegada no ho sé ni tan sols jo.

Durant els mesos de febrer a juny de l'any 2004 jo estava preparant la prova d'ingrés al cos de professors d'ensenyament secundari, és a dir, cinc mesos durant els quals vaig viure pràcticament aïllat del món: sortia per passejar els meus cans, anar a "comprar queviures" i cercar material a les biblioteques i a la llibreria (llibres per preparar-me i per devorar).

Les proves van ser el mes de juliol, de manera que, una vegada superades, amb la felicitat pròpia d'aquest fet, vaig decidir anar a la Universitat a retornar els llibres que tenia de la biblioteca. Ja lliure de presses i de l'obligació, o l'obsessió, d'estudiar, vaig aturar-me a una gran superfície comercial de la qual no diré el nom per no fer-ne publicitat. Havia de comprar algunes coses per la casa. No acostum a comprar llibres en aquest tipus d'establiment (de fet, no és la seva especialitat i no saben ni classificar-los), però aquell dia es donà la casualitat que hi havia uns excedents de l'editorial Destino molts barats (amuntegats, això sí, de qualsevol manera). Quan vaig decidir-me per un dels títols (ja que l'edició era molt maca) vaig anar a efectuar el pagament i la noia que hi havia a la caixa, tot passant pel lector de codi de barres el llibre, em va dir: «Ho sento, però la màquina em diu que aquest llibre no existeix». Jo vaig quedar parat i sorprès: jo havia tengut aquell llibre a les meves mans, l'havia portat fins a la caixa i l'havia lliurat a aquella persona, la qual em deia, ara, que la màquina li deia que el llibre no existia (molt havien canviat les coses al món durant aquells cinc mesos per tal que les màquines *decidissin* si un objecte existia o no, tot i que sí que havia llegit la premsa i mirat els telenotícies i no havia tengut noció d'aquest brutal esdeveniment). Astorat com estava, vaig dir-li que jo volia emportar-me'l (demostració, per a mi, inexorable que el llibre existia) però ella em respongué que no podia ser. Que havien de solucionar el problema d'alguna manera. No contaré com va acabar la història perquè això ho faig quan inicio el curs de filosofia (no intenteu investigar-ho: tenim un pacte de silenci amb els alumnes que no els permet acabar de contar la història...) però el començament em serveix per fer set cèntims d'allò que pugui ser (o no ser) la filosofia.

Astorament. Esglai davant el món i davant el fet que les coses existeixin (*per què existeix quelcom i no no existeix res*). Desconcert.

Diran alguns que la resposta és fàcil: el codi no estava ben introduït, però tot és més complex. I aquesta complexitat és la que ateny a la filosofia en particular i a la cultura en general.

Erich Fried, poeta en llengua alemanya, nascut a Viena l'any 1921, que el 1938 hagué d'exiliar-se davant la persecució desencadenada pels nacionals-socialistes i que va morir a Londres l'any 1988, va escriure a un dels seus llibres (de l'any 1987), amb un títol tan suggerent

com *Exercicis preparatoris per a un miracle* (i amb un subtítol tan suggerent com *Poemes de la ràbia i de l'amor*, editat l'any 1991 en català per Edicions Alfons el Magnànim-IVEI), el següent poema:

DARRERA ADVERTÈNCIA

Si no deixem
d'atrafegar-nos
amb les nostres petites
preocupacions
i esperances quotidianes
amb els nostres amors
les nostres pors
les nostres afliccions
i el nostre enyor
el món s'esfondrarà

I si deixem
d'atrafegar-nos
amb les nostres petites
preocupacions
i esperances quotidianes
amb els nostres amors
les nostres pors
les nostres afliccions
i el nostre enyor
aleshores el món ja s'haurà esfondrat

Paradoxa. Què cal fer? No ho sabem. I això és allò propi de l'ésser humà davant la realitat més quotidiana. Possibilitat del naufragi. Allò que no cal perdre de vista mai, però, és que som éssers humans, i per a això ens preparem a l'IES: no per ser bons treballadors, treballadors eficaços, sinó (*bons*) éssers humans. Això (en què pugui consistir això) també és molt difícil de determinar. Una cosa és certa, emperò, que l'institut és un espai d'aprenentatge, d'ensenyament, de pensament i de convivència (que necessita, per tant, unes condicions adequades, sense degotalls, amb aules adients i grups proporcionats). No és un mercat (laboral). Aquí hi entren unes qüestions suggerides en una conversa que he tingut amb una alumna de batxillerat: es tracta d'aprendre i d'ensenyar (i no dic, conscientment, qui fa què; alumnes/professors, tots de tothom). Aprendre el màxim possible: no per competir amb els companys sinó per aprendre els uns dels altres. La generositat (enfront a la competència) és la clau: compartint allò que sabem, allò que aprenem, allò que pensam, perquè així ens enriqueix tots. Atrafeguem-nos, per tant, a aprendre, els uns dels altres, i, tal vegada, evitarem el naufragi, l'inevitable esfondrament del món.

Xavier Riera Ramis
Departament de filosofia...